

Kadın İstihdamı: Sorun Alanları, Çözüm Önerileri

Ülker Şener

13.02.2013

Temel sorun alanları

- Toplumsal yapı: kadın olmaya yüklenen anlam ve toplumsal cinsiyet rolleri
- İşgücü talebinden kaynaklı sorunlar: işletmeler ve yasal düzenlemeler
- İşgücü arzının durumu: kadınların nitelikleri ve öncelikleri

Toplumsal yapı: Kadın olmaya yüklenen anlam

- Kadın-erkek arasında beklenen rol paylaşımı: geçimi sağlamak erkeklerin, eve bakmak kadınların görevi
- İyi anne olma rolü: “çocuğuna kendi baktı”
- Kadınlar için çalışmanın ikincil olması, işsiz olmanın kadın üzerinde psikolojik olarak daha az olumsuz-yıpratıcı etkiye sahip olması
- Evlilikle birlikte artan bakım sorumlulukları: Bekar ve boşanmış kadınların işgücüne daha fazla katılıyor olması

İşgücü talebi

- İşyeri koşulları: İşyerindeki k¼lt¼r, kadınları dıştalayan erkek egemen dil ve davranışlar
- D¼ř¼k ücret, asgari ücretin kreş masrafını bile karşılayamaması

Servis vb. olanakların olmaması

- İstihdam yapısı, bazı işlerin kadınlara kapalı olması: örn, Anadolu'da otellerde kadınların çalışmaması
- Kadınların ev ve çocuk bakımı nedeniyle işini ikincil konumda bırakma riski kaygısı (işverenlerde)

İşgücü arzı

- Eğitim: kadınların eğitim olanaklarından yeterince yararlanamaması, eğitim artıkça kadınların istihdama katılımı artıyor
- Toplumsal yaşama katılımı destekleyecek merkezlerin azlığı: kente göç eden kadınların işgücüne katılımlarını sağlayacak, danışmanlık verecek kurumsal yapıların eksik olması
- Güçlenme sorunu: Yoksul kadınların yoksul olmaktan dolayı üzerlerine yapışan korku ve çekingenlik
- Genel olarak kadınların istihdama daha az katılmasının, işgücünde yer almayan kadınları da olumsuz etkilemesi, olumlu örneklerin azlığı

Çözüm önerileri

- Bakım hizmetlerinin yeniden organize edilmesi: ev dışında düşünülmesi
- Eğitim: Genel olarak kadınların eğitimi
- Kadının güçlenmesi: Toplum merkezleri ve danışmanlık merkezlerinin açılması
- Kadın kooperatiflerine destek
- Yarı zamanlı çalışma

Öneri 1

■ Çocuk bakım hizmetleri için alternatif modeller geliştirilmesi. Çocuk bakımının “çocuk yardımı” dışında tartışılması

Genel vergiler ve belediye katkısı ile finanse edilen sosyo-ekonomik kriterlere göre dezavantajlı konumda bulunan mahallelerde kreş ve oyun odaları açılması

Genel vergiler-belediye ve hizmetten yararlananlar tarafından finanse edilecek kreş modeli. (İşsiz, aktif olarak iş arayan, kadınların arama süresi içinde katkı sunmayacağı).

İşsizlik sigorta kesintisinin bir bölümünün kreş hizmeti için kullanılması

İşverenlere kadın istihdamı için verilen teşviklerin bakım hizmeti için kullanılması

■ Yaşlı-engelli bakım hizmetlerinin yeniden örgütlenmesi

Evde Bakım Ödeneği alan kadınların ya

- 1) sosyal işleri yerine getiren işçi kapsamında değerlendirilip sigortalanması ya da
- 2) bu hizmetlerin kamu tarafından yerine getirilmesi yoluyla bakım hizmetlerini yerine getiren kadınların istihdama katılımlarının teşvik edilmesi

2011 yılı itibarıyla 352.859 kişi evde bakım ödeneğinden yararlanmaktadır.

Öneri 2: Mesleki eğitim

- Kadın işgücü arzını ve istihdamını artırmak için niteliklerin geliştirilmesi: kadınlar arası farklılaşma
- Eğitim düzeyi düşük kadınlara yönelik toplum/sosyal hizmetler eğitimi: yaşlı bakımı, hasta bakımı ve refakatçisi, çocuk bakımı ??????
- Lise/teknik lise mezunlarına yönelik istihdam garantili mesleki beceri eğitimi kursları
- Kadınların işe ve iş hayatına olumsuz yaklaşımlarını azaltmak için: MEB ilköğrenim ve yetişkin eğitimi materyallerinde Toplumsal. Cinsiyet eşitliği bakış açısıyla elden geçirilmesi ve eğitim veren kişilerin toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi alması, bu eğitimden geçmeyen kişilerin eğitimci olarak istihdam edilmemesi

Öneri 3: Merkezler

■ Kadınlar için ilçeler bazında özel Kadın Çalışma Destek/Danışma Merkezleri oluşturulması

İstihdam ve mesleki eğitim alanında çalışan kurumlar arasında koordinasyon sağlanması: ASPB, MEB-Halk Eğitim Merkezleri, İŞKUR, KOSGEB /Üniversiteler çalışmalarının aynı merkezde verilmesi. Bütünleşik hizmet veren istihdam merkezleri kurulması.

Öneriler:

MEB'e bağlı Halk Eğitim Merkezlerinde Kadın Çalışma Destek/Danışma Birimi açılması.

ASPB tarafından pilot çalışmaları başlayan Sosyal Hizmet Merkezlerinde (SHM) Kadın Çalışma Destek/Danışma Birimi açılması

Öneri 3: Merkezler

ASPB tarafından ASDEP (Aile ve Sosyal Destek Projesi) kapsamında görevlendirilen Aile Sosyal Destek Danışmanı'nın Kadın Çalışma Destek Birimi ile birlikte çalışması, yönlendiricilik faaliyetlerine istihdam desteğini de eklemesi

Pilot çalışmaları yapılan Şiddet İzleme Merkezlerinin Kadın Destek Çalışma Birimleri ile iletişim içinde olması

Önerileri-4: Kadın Dostu Kentler, Kadın Dostu İşyerleri

Kadın dostu kentler, kadın dostu OSB, işyerleri ve fabrikaların yaratılması

NOT: Türkiye'de 2009 yılından beri BM tarafından Kadın Dostu Kentler Projesi uygulanmaktadır. Projenin tüm Türkiye'ye yaygınlaştırılması ve ASPB tarafından sonuçların izlenmesi sağlanabilir.

Öneri 5: Kadın girişimciliğinin desteklenmesi

- Kadın girişimciliği için alternatif modellerin düşünülmesi:
Kadın Kooperatifleri

Toplumsal baskı, korku ve kaygı nedeniyle tek başına iş kurmaya cesaret edemeyen kadınların birbirini desteklemesi birbirinden güç alması

Kamusal destek verilmesi:

- Kooperatif kurma önündeki engellerin (örn; yasal prosedürlerin gerektirdiği maliyetin) azaltılması
- Uzun süreli danışmalık sistemi kurulması

Ev aksenli çalışan kadınlar

- Görünür kılınmaları:Örgütlenmelerinin desteklenmesi, kooperatif vb. yoluyla
- İsteğe bağlı sigortalılık sisteminin kooperatif üyeleri için yeniden düzenlenmesi
- Belediye desteği: Belediyelerin satış merkezleri açması, stant sağlaması vb.

Pazar/Ürün Satış Merkezleri Açılması

- Girişimci ya da ev eksenli çalışan kadınlara belediyeler ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ürünlerini satacakları MERKEZİ yerlerde ücretsiz satış yerleri verilmesi
- Yerel ürünlerin tanıtımı için ilgili bakanlıklarla koordineli tanıtım çalışmaları yapılması (Turizm Bakanlığı siteleri, broşürler, fuarlar)

Öneri 6: Yarı-zamanlı çalışma

- Esnek çalışmanın bir bütün olarak değil yarı-zamanlı çalışma üzerinden tartışılması.

Yarı zamanlı çalışmaya yönelik eleştirileri ortadan kaldıracak düzenlemelerin yapılması.

Örn, yarı zamanlı çalışanların kesinlikle fazla mesai yapmayacakları kural olarak yerleştirilmeli.

Öneri 7: Toplumsal cinsiyet rollerinin dönüşümü

- Kadın-erkek arasında eşitliği sağlayacak uygulamalar

Kadının birey olarak görülmesi

Kadın ile erkek arasındaki farkı kapatmak için pozitif ayrımcılık uygulanması